

רעיונות מדהימים

פרשת וישלח תשפ"ב, עלון מס' 411

להצטרפות לאלפי המנויים ולקבל את העלון חנם, לשלוח הערות או תגובות, נא ליצור קשר עם הרב יהושע אלט בכתובת yalt3285@gmail.com. העלון מתפרסם בשש יבשות וכיותר מארבעים מדינות ברחבי תבל.

לעילוי נשמת שמואל אביגדור בן יצחק מאיר

המחבר מרשה ומעודד לכל מי שרוצה להעתיק ולהפיץ את העלון לזכות את הרבים.

This newsletter can also be viewed at <http://www.ladaat.info/showgil.aspx?par=20200425&gil=2725>.

Pour voir ou télécharger la version Française: <https://parshasheets.com/?s=Fascinating+Insights>.

אפשר לקרוא את עלון זה בעברית באתר: הורדות-עלונים/רעיונות-מדהימים-הורדות-עלונים <https://www.dirshu.co.il/category/>

ציונים

ביום שישי, 29 בנובמבר 1947, דן האו"ם בסוגיית המחיצות של המנדט הבריטי לפלשתינה לשתי מדינות - אחד ערבי ואחד יהודי. ר' שרגא פייבל מנדלוביץ (1886-1948) התפלל בלהט למען החלוקה. לא היה לו רדיו בביתו, אבל באותו יום שישי, הוא שאל ממישהו רדיו וכיוון אותו לחדשות, והשאיר אותו דולק לשבת. הוא חיכה בציפייה עזה כל כך לשמוע את תוצאות ההצבעה באו"ם, שגרם לו לדלג על סעודה שלישית. כששמע את החלטת האו"ם להקים מדינה יהודית, הוא קרא את הברכה של הטוב והמטיב (ב-1948), לאחר שהערבים תקפו את המדינה היהודית החדשה וחיילים מתו בשדה הקרב, חלק מראשי הישיבה מתחו ביקורת על ר' שרגא פייבל על כך שעשה את הברכה. ר' שרגא פייבל פנה לר' אהרן קטלר שהסכים עמו שהחלטת האו"ם החיובית אכן ראויה לברכה). מבלי להעלים מעיניו את האופי האנטי-דתי של מנהיגי ארץ ישראל, הוא עדיין ראה בהקמת המדינה היהודית מעשה השגחה וכגורם לשמחה. לכל הפחות, תהיה כעת מדינה אחת בעולם ששעריה יהיו פתוחים לאלפי ניצולי השואה שעדיין נמקים במחנות עקורים בגרמניה ובאוסטריה. ר' שרגא פייבל אמר פעם שלמרות שארץ ישראל נשלטת על ידי יהודים לא-דתיים ואנטי-דתיים, עדיין יש להודות בטוב שעשה ה' בכך שגרם לשערי הארץ להיפתח שוב להגירה יהודית.

ר' שרגא פייבל השווה את מדינת ישראל החדשה ללידת עכוז. כאשר תינוק נולד כרגיל, ראש ראשון, הלידה היא הקלה ובטוחה ביותר עבור האם ומבשרת את הטוב ביותר על התפתחותו העתידית של התינוק. בהקשר של כינון הריבונות הפוליטית היהודית בארץ ישראל, לידה "ראש ראשון" הייתה כזו שבה גדולי התורה הגדולים - הראש האמיתי כך האומה - מובילים את הדרך. אבל גם בלידת עכוז, למרות הסכנה לתינוק, עדיין אפשר לקוות שהוא יחיה ויהיה בריא.

בשנת 1948 התגורר ר' עובדיה יוסף בקהיר שבמצרים. בשנה שלאחר מכן דיבר באופטימיות רבה על האפשרות שהעם היהודי עומד בפני שלבי הגאולה הראשונים (מאור ישראל, דרושים). עם זאת, הוא מתן את ההתלהבות הזו בכך שהבהיר שאין זו בעצם תחילתה של הגאולה אלא הודעה מוקדמת, פקידה של הגאולה הקרובה. כמו ביציאה ממצרים, הדרך עוד הייתה ארוכה בין הפקידה לבין הגאולה עצמה. הוא הזהיר מפני החילוניות התוקפנית שהשתוללה בארץ ישראל. הוא ראה שיהודים דתיים מפנים עורף למסורותיהם ברגע שהגיעו לישראל. במקרים כאלה עמד ר' עובדיה על כך שעדיף להם להישאר בארצות מולדתם. תגובה שנכתבה בשנת 1948 ליהודי בעיראק טוענת כי זו בהחלט מצווה לעבור לישראל בימינו, שכן היא מלאה בישיבות ותורה (מאור ישראל, ח"א, עמוד 99). עם זאת, הוא יעץ שאם מישהו לא בטוח באיזו דרך הוא ילך ברגע שיגיע לישראל, עדיף להישאר יהודי דתי בגלות.

כאשר אדם אחד שמע את הביקורת של ר' שרגא פייבל מנדלוביץ על הציונות, הוא אמר: "גם אני שונא את הציונים. צריך לקלל אותם", אמר ר' שרגא פייבל, "חס וחלילה. אדרבה, צריך לברך אותם, יחד עם כל אלה שבונים את ארצנו הקדושה. אני רק מתפלל שישמרו מצוות אבל חס וחלילה לקלל או לשנוא אותם. הם תינוקות שנשבו" (אנשים שמעולם לא קיבלו חינוך יהודי ולכן הובלו שולל).

ר' יוסף חיים זוננפלד נשאל פעם על ידי חיים ויצמן (1874-1952), נשיא ההסתדרות הציונית ולאחר מכן כנשיא ישראל הראשון, כיצד יכול צדיק לשנוא את הציונים שהם אחיו היהודים? ענה ר' יוסף חיים: "אני אוכיה שאני אוהב את הציונים, שהרי עבור אדם אהוב אדם מאחל רק את הטוב ביותר. בשבילי תורה ומצוות הם מה שהכי יקר בעולם, ואני מאחל את זה לכל ציוני. אני מתנגד רק לפעולות האנטי-תורניות שלהם".

בפרק אחר, למשמע תלונות של אנשים על כך שהמתיישבים הציונים הראשונים היו חסרי דת ואינם מקיימים מצוות, השיב ר' יוסף חיים זוננפלד (1848-1932) "אני מקווה שזכות דבקתם בארץ תעזור להם, והם יעזרו להם. לחזור בתשובה ולבסוף לחזור במלואם לתורה ולאמונה בה".

בראיון לעיתון בו הואשמה מפלגת ש"ס באנטי-ציונות, הגיב ר' עובדיה יוסף: "מה זה אנטי-ציוני? זה שקר. זה מונח שהם רקחו בעצמם. כיהנתי במשך עשר שנים כרב ראשי — תפקיד ציבורי מרכזי במדינת ישראל. באיזה אופן אנחנו לא ציונים? אנו מתפללים עבור ציון, עבור ירושלים ותושביה, עבור ישראל, והרבנים ותלמידיהם. מה זה ציוני? לפי הבנתנו ציוני הוא אדם אוהב ציון ומקיים את מצוות יישוב הארץ. בכל פעם שאני בחו"ל, אני מעודד עלייה. באיזה אופן הם יותר ציונים מאיתנו?"

ברכה על אוכל שאסור לאכול

ר' שלמה זלמן אויערבך פוסק (הליכות שלמה, סדר ליל פסח, עמוד 225) שאין אומרים ברכה אם אוכל מה שהרופאים אסרו עליו כיון שיגרם לו נזק. הסיבה לכך היא שמעשה האכילה שלו מפר את מצוות התורה לשמור על רווחתו הגופנית.

ר' נסים קרליץ פוסק (חוט שני, ברכות, עמוד קפד) שמי שאסור לו לאכול משהו מטעמי בריאות (כגון סוכר) וממילא אוכל אותו עדיין אומר ברכה, כיון שבסופו של דבר הוא נהנה מהמאכל כשהוא אוכל אותו. אולם אם מזיק לו בשעת האכילה ממש, אז אין לומר ברכה.

ר' אלישיב פוסק (חשוקי חמד, ברכות, עמוד 225 וספר אשרי האיש, א, לו:טו) שאף אם אכל משהו שאסור לו לאכול מטעמי בריאות, עדיין צריך לומר את הברכה לפני אכילתו (ברכה ראשונה), אבל אולי פטור מאמירת הברכה לאחר אכילתו, והטעם כיון שאומרים ברכה ראשונה אפילו על פירור וכמות כזו קטנה מן הסתם אינה מערערת את בריאותו. למרות זאת, פסק ר' אלישיב (שיעורי מרן הגאון ר' י"ש אלישיב, ברכות, עמוד 378) שגם במקרה כזה יש לומר ברכה אחרונה כיון שאכילת כזו בלבד לא תסכן אותו (והחובה לומר ברכה אחרונה באה רק מאכילת הכזו הראשון בלבד).

אדם האומר ברכה על אוכל בבוקר ושם לב שעדין לא התפלל שחרית (ולכן אסור לו לאכול בגלל איסור אכילה לפני שחרית)? ר' עובדיה יוסף (יביע אומר, ח"י, אורח חיים, ו) כותב שצריך לטעום מהמאכל כדי שלא תיקרא ברכה לבטלה.

מה צריך אדם לעשות אם אמר ברכה על חלב או מזון חלבי תוך שש שעות מאכילת בשר? פוסקים רבים אומרים שצריך ללגום מהחלב או לנגוס מהאוכל כדי שלא תהיה ברכה לבטלה. הנימוק לפסיקה זו הוא שהאיסור לאכול חלב תוך שש שעות מאכילת בשר הוא פחות חמור מאיסור אמירת ברכה לבטלה.

ר' אלט זכה ללמוד תחת הרה"ג מרדכי פרידלענדער זצ"ל והוסמך לרבנות על ידי הרה"ג זלמן נחמיה גולדברג זצ"ל. ר' אלט הוציא שלשה ספרים במגוון נושאים בענייני יהדות ומחשבת ישראל. כתביו מופיעים באנגלית, עברית, גרמנית וצרפתית.